

Nr 347.

Av herrar **Norling** och **Persson** i Grytterud, *angående anställande av egnahemskonsulenter hos egnahemsnämnderna.*

Frågan om åtgärder för att lindra verkningarna av den depression, som under senare åren gått ut över näringslivets olika grenar, har blivit den allt mera dominerande statsangelägenheten. Främst hava statsmakternas strävanden i sådant syfte inriktats på att motverka den minskning i arbetstillfällena, som föranletts av krisen. Bland åtgärderna för att tillskapa nya arbetstillfällen och därmed ökade utkomstmöjligheter för vårt folk vilja vi härmed framhålla vikten av den rörelse, som söker bereda självförsörjning genom jordbruksarbete. På den statliga egnahems- och arbetarsmåbruksverksamheten ställas för närvarande särskilt stora anspråk och även förhoppningar. Medan jordbrukarna i allmänhet lämnas stöd genom åtgärder för jordbrukets utveckling och förbättrade avsättningsförhållanden för jordbruksprodukterna, söka statsmakterna samtidigt bereda mindre bemedlade och jämväl medellösa personer möjlighet att genom förvärv av mindre jordbrukslägenheter erhålla sin bärgning. Det är därför en angelägenhet av utomordentlig räckvidd, att de uppgifter, vilka åvila egnahemsväsendets organ, bliva omsorgsfullt tillvaratagna. Men givetvis förutsätter detta, att de organ, vilka handhava egnahemsarbetet, utrustas så att de kunna påräknas hava möjlighet att ägna sina uppgifter den ingående och skyndsamma handläggning, som är nödvändig för att det allmännas uppoffringar för egnahemsbildningen skola bli fruktbärande. För närvarande äro egnahemsnämnderna hänvisade till att anlita respektive hushållningssällskaps jordbrukskonsulenter. Den betydande utveckling, som statens genom hushållningssällskapen förmedlade anslags-, låne- och bidragsverksamhet för olika jordbruksändamål under de senare åren genomgått, har haft till följd, att jordbrukskonsulenternas tid för olika ärenden blivit synnerligen kringskuren. För att medhinna sina mångskiftande göromål nödgas konsulenterna gruppera ärendena för handläggning i ett sammanhang å samma ort. Härigenom eftersattes önskemålet på skyndsamhet, som är av stor vikt i egnahemsarbetet. Dessutom medger icke den begränsade tiden konsulenterna att ingående och i detalj sysselsätta sig med egnahemslåneärendena. Det må kanske anmärkas, att vi icke härmed avse att kritisera det arbete, som likväl utföres. Tvärtom har vårt ledamotskap av egnahemsnämnd givit oss full anledning att vitsorda det intresserade och gagnrika arbete, som under förefintliga begränsade möjligheter utföres av konsulenterna. Vad vi avse är att vinna en utvidgning av och underlätta detta arbete. Härför torde krävas en reformering av konsulentinstitutionen i vad denna tjänar

egnahemsrörelsen. En dylik reform torde icke låta sig genomföras med det statsbidrag, som utgår till egnahemsnämnderna. Nämda bidrag avser visserligen att täcka förvaltningskostnaderna men även uppkommande förluster å lånerörelsen. Förutom att kristiden kräver stegrade avskrivningar genom statsbidraget kan det näppeligen anses ingå i förvaltningskostnaderna för själva lånerörelsen att utbygga konsulentarbetet, som närmast får betraktas såsom en hjälpverksamhet bland låntagarna och icke såsom ett led i förvaltningen av lånerörelsen. Enligt vår mening torde för ändamålet anvisas särskilda medel. Ett annat spörsmål, som torde uppmärksammas i detta sammanhang, är det, huruvida icke vid en uppdelning av konsulentverksamheten för egnahemsarbetet, å ena sidan, och hushållningssällskapens övriga uppgifter, å andra sidan, även den inre förvaltningen bör uppdelas så att sekreterare- och andra expeditionsgöromål särskiljas från sällskapens övriga expedition. Det torde tillika kunna ifrågasättas, om icke genom föreslagna avlastning från jordbrukskonsulentera reformer skulle kunna medföra någon besparing i statens anslag till hushållningssällskapens konsulentverksamhet exempelvis genom att antalet jordbrukskonsulenter kan i något län minskas genom arbetets uppdelning.

Inför det ansvar, som enligt det anförda åvilar egnahemsnämnderna såsom lokalorgan för egnahemsrörelsen, och med tanke på den ytterligare utveckling av rörelsen, som med all sannolikhet kan förutses, har Värmlands läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd under nästliden höst i framställning till Kungl. Maj:t framhållit såsom oundgängligen nödvändigt, att nämnden tillfördes erforderlig arbetskraft för fullgörande av den samhälleliga uppgift, som nämnden har att fylla. Enligt nämndens mening borde därför i och för egnahemsarbetet anställas en konsulent, som kunde ägna sig helt åt detta arbete. Nämnden, som föreställde sig, att motsvarande behov gjorde sig gällande jämväl hos egnahemsnämnderna inom andra län, hemställde, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärd för beredande av medel till anställande av en särskild egnahemskonsulent inom Värmlands län.

Ehuru vi närmast med hänsyn därtill att omförmälda framställning icke ledde till önskat resultat velat draga frågan om anställande av egnahemskonsulent hos egnahemsnämnden i Värmlands län inför riksdagen, hava vi emellertid i betraktande av angelägenheten över huvud taget att egnahemsnämndernas behov av arbetskraft tillgodoses ansett påkallat att för riksdagen framlägga spörsmålet om allmän förstärkning av egnahemsnämnderna med egnahemskonsulenter. Det är uppenbarligen icke försvarligt att under ökning av det allmännas uppoffringar för egnahemsrörelsen avfordra egnahemsorganen ytterligare prestationer till låntagarnas fromma utan att samtidigt tillse, att dessa organ hava möjlighet därtill. Det personliga tillhanda gåendet med råd och upplysningar kan naturligen icke lämnas utan att personal finnes härför. En rimlig begäran vill det förefalla, att den omfattande egnahemsverksamheten förses med en särskild arbetskraft för varje

egnahemsnämnds område. De avsevärda statsmedel, som äro nedlagda i egnahemslånerörelsen och som för varje år ökas med betydande belopp, äro av sådana dimensioner, att statsmakterna torde finna ofrånkomligt att skapa nödig garanti för medlens bästa utnyttjande. Kostnaderna för den reform varom här är fråga, synas oss ringa i förhållande till de stora värden, som äventyras. Hänsynen till de enskilda hjälpsökande, vilka inom egnahemsrörelsen söka stöd för att kunna förbättra sina levnadsvillkor, torde också påfordra, att staten på allt sätt söker lätta deras strävan. Här är ju merendels fråga om personer, som sakna erfarenhet av egen företagsverksamhet och som därför äro särskilt beroende av personlig handledning vid ordnandet av det egna företaget. Det vill synas oss, som kan det icke längre få fortgå, att den möjlighet härtill, som erbjuder sig genom utvidgning av den konsulterande verksamheten, lämnas obeaktad. Det är också på tiden, att det sociala arbete, som egnahemsnämnderna utfört, vinner det erkännande av statsmakterna, vilket bäst kan uttryckas genom att nämnderna erhålla större möjligheter att fullfölja och fortsätta sin verksamhet. Härigenom kan också tänkas, att egnahemsnämnderna erhålla möjlighet att organisera den jordanskaffning, som hittills måst helt lämnas åt det enskilda initiativet.

Vidden och betydelsen av det spörsmål, som i det föregående givits någon belysning, torde dock icke medgiva en lösning härav redan under denna riksdag. Härför torde erfordras en fullständig utredning med förslag rörande egnahemsnämndernas förstärkning med egnahemskonsulenter och dessas anställningsförhållanden.

På grund av det anförda få vi härmed föreslå riksdagen

att hemställa hos Kungl. Maj:t att verkställa utredning rörande frågan om anställande av egnahemskonsulenter hos egnahemsnämnderna.

Stockholm den 23 januari 1934.

Herman Norling.

Nils Persson.